

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
เล่มที่ ๑ เรื่อง พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ

นางมณฑา ชูแก้วรุ่ง
ตำแหน่ง ครู
วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนทุ่งสงสหประชาสรรค์
อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่มที่ ๑ เรื่อง พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการฝึกทักษะด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญจากงานเขียนได้อย่างแม่นยำ อ่านแล้วนำความรู้ความคิดและประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านการเรียนและการนำไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน ขณะเดียวกันก็ยังทำให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน เสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน และมีความภูมิใจในผลงานของตนเอง นอกจากนักเรียนจะได้นำไปฝึกทักษะแล้ว ครูผู้สอนยังสามารถนำไปใช้ทบทวนเนื้อหาที่นักเรียนได้เรียนไปแล้ว และใช้สอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีความบกพร่องในทักษะการอ่านด้วย

หวังว่าแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากเรื่องสั้น เล่มที่ ๑ นี้ คงจะเอื้อประโยชน์แก่นักเรียนครูผู้สอนและผู้ที่สนใจได้เป็นอย่างดี

มณฑา ชูแก้วรุ่ง

สารบัญ

คำนำ

สารบัญ

คำชี้แจง

จุดประสงค์

คำแนะนำสำหรับครูในการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ

คำแนะนำสำหรับนักเรียนในการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

แบบทดสอบก่อนเรียน

ใบความรู้

แบบฝึกทักษะที่ ๑

แบบฝึกทักษะที่ ๒

แบบฝึกทักษะที่ ๓

แบบทดสอบหลังเรียน

ภาคผนวก

บรรณานุกรม

หน้า

ก

ข

๑

๒

๔

๕

๗

๘

๑๑

๑๖

๒๗

๑๙

๒๑

๒๔

๓๑

คำชี้แจง

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ มีทั้งหมดจำนวน ๗ เล่ม ดังนี้

- เล่มที่ ๑ เรื่อง พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ
- เล่มที่ ๒ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจากเรื่องสั้น
- เล่มที่ ๓ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจากนิทาน
- เล่มที่ ๔ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจากบทความ
- เล่มที่ ๕ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจากสารคดี
- เล่มที่ ๖ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจากบทเพลง
- เล่มที่ ๗ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจากบทร้อยกรอง

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้ เป็นเล่มที่ ๑ เรื่อง พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ ประกอบด้วยแบบฝึกทักษะ จำนวน ๓ แบบฝึกทักษะ

จุดประสงค์

หลังจากศึกษาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ พื้นฐานทางภาษา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ พื้นฐาน
การอ่านจับใจความสำคัญ

ผู้เรียนสามารถ

๑. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน
๒. ระบุเหตุและผล และข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน

ตาราง ๑ การวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้

ตัวชี้วัด	จุดประสงค์	เวลา (ชม.)	แผนการจัด การเรียนรู้ เรื่อง
ท ๑.๑ ม.๑/๒	K ๒. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน	๒	๑ พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ
ท ๑.๑ ม.๑/๓	๓. ระบุเหตุและผล และข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน		

คำแนะนำสำหรับครูในการใช้ แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

ส่วนประกอบของแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ

ส่วนที่ ๑ ประกอบด้วย

- ๑.๑ แบบฝึกทักษะ จำนวน ๓ แบบฝึก
- ๑.๒ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ

ส่วนที่ ๒ ประกอบด้วย

๒.๑ ภาคผนวก

๒.๑.๑ เฉลยแบบฝึกทักษะ และแนวการตอบแบบฝึกทักษะ

๒.๑.๒ เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

๒.๒ บรรณานุกรม

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ใช้เป็นแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ พื้นฐานทางภาษา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ เวลาในการสอนจำนวน ๒ ชั่วโมง ใช้สอนในชั้นกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนถึงการวัดผลและประเมินผล สำหรับการนำแบบฝึกไปใช้ จะยึดตามสาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ทั้ง ๗ เล่ม จำนวนชั่วโมงสอนทั้งหมด ๑๔ ชั่วโมง สามารถนำไปใช้ได้ทั้งเวลาเรียนและนอกเวลา หรือทำเป็นการบ้านเพื่อเป็นการฝึกทักษะในการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญก่อนการทำแบบฝึกทักษะ นักเรียนควรได้รับคำแนะนำ และคำชี้แจงจากครูให้เข้าใจถึงขั้นตอน และวิธีการทำแบบฝึกทักษะก่อนแล้วจึงลงมือปฏิบัติตามคำชี้แจงในแบบฝึก

ข้อสังเกต

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ บางแบบฝึกทักษะเป็นคำถามปลายเปิด ดังนั้น แนวการเขียนตอบแสดงความคิดเห็นของนักเรียนครูผู้สอนควรใช้ดุลยพินิจในการตรวจคำตอบเมื่อตรวจแล้ว ควรแจ้งให้นักเรียนทราบผลทันทีเพื่อนักเรียนจะได้มีกำลังใจและครูจะได้นำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

คำแนะนำสำหรับนักเรียนในการใช้ แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

ส่วนประกอบของแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ

ส่วนที่ ๑ ประกอบด้วย

- ๑.๑ แบบฝึกทักษะ จำนวน ๓ แบบฝึก
- ๑.๒ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ

ส่วนที่ ๒ ประกอบด้วย

๒.๑ ภาคผนวก

- ๒.๑.๑ เฉลยแบบฝึกทักษะ และแนวการตอบแบบฝึกทักษะ
- ๒.๑.๒ เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

๒.๒ บรรณานุกรม

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ใช้เป็นแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ พื้นฐานทางภาษา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ เวลาในการสอนจำนวน ๒ ชั่วโมง ใช้สอนในชั้นกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนถึงการวัดผลและประเมินผล สำหรับการนำแบบฝึกไปใช้ จะยึดตามสาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ทั้ง ๗ เล่ม จำนวนชั่วโมงสอนทั้งหมด ๑๔ ชั่วโมง สามารถนำไปใช้ได้ทั้งเวลาเรียนและนอกเวลา หรือทำเป็นการบ้านเพื่อเป็นการฝึกทักษะในการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญก่อนการทำแบบฝึกทักษะ นักเรียนควรได้รับคำแนะนำ และคำชี้แจงจากครูให้เข้าใจถึงขั้นตอน และวิธีการทำแบบฝึกทักษะก่อนแล้วจึงลงมือปฏิบัติตามคำชี้แจงในแบบฝึก

เมื่อนักเรียนรับเอกสารจากครูให้นักเรียนปฏิบัติตามนี้

๑) ผู้เรียนศึกษาคู่มือให้เข้าใจอย่างละเอียด และปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดให้อย่างเคร่งครัดและมีความเชื่อตรงต่อตนเอง

๒) ผู้เรียนทำการระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับดังนี้

- แบ่งกลุ่มผู้เรียนจำนวน ๔-๕ คน ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่มเพื่อปฏิบัติหน้าที่

- ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม

- ทำกิจกรรมตามใบงานที่กำหนด

- อภิปรายและสรุปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำกิจกรรม

- ศึกษาเอกสารสรุปความรู้ที่ได้จากกิจกรรมและนำไปความรู้เพิ่มเติม

- ทำแบบทดสอบหลังการทำกิจกรรมด้วยตนเอง

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐาน ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ
แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๑	๒. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน	การอ่านจับใจความสำคัญจากเรื่องสั้น
	๓. ระบุเหตุและผล และข้อเท็จจริงกับ ข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน	

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
โดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

๑. ใจความสำคัญมีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. ข้อความที่เป็นแกนของเรื่อง
- ข. ข้อความที่มีรายละเอียดของเรื่อง
- ค. ข้อความที่ขยายความให้เข้าใจเรื่อง
- ง. ข้อความที่ขึ้นต้นย่อหน้าแรกของเรื่อง

๒. ข้อใดเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการอ่านเพื่อสรุปความ

- ก. อ่านโดยละเอียด
- ข. อ่านเรื่องโดยตลอด
- ค. เรียบเรียงใจความสำคัญ
- ง. ทดสอบความรู้ความเข้าใจ

๓. ข้อความที่เป็นแกนของเรื่อง มีลักษณะอย่างไร

- ก. ข้อความที่มีรายละเอียดของเรื่อง
- ข. ข้อความสรุปในตอนท้ายของเรื่อง
- ค. ข้อความที่มีใจความสำคัญของเรื่อง
- ง. ข้อความที่เป็นใจความตอนกลางของเรื่อง

๔. เหตุใดจึงต้องทบทวนความรู้ความเข้าใจเรื่อง ก่อนสรุปใจความสำคัญ

- ก. เพื่อให้ได้รายละเอียดมากขึ้น
- ข. เพื่อให้เล่าเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบได้
- ค. เพื่อชี้แจงรายละเอียดของเรื่องได้
- ง. เพื่อให้มีความถูกต้องและครบถ้วน

๕. โดยทั่วไปที่พบมากที่สุดประโยคใจความสำคัญจะอยู่ส่วนใดของหน้า

- ก. ต้นย่อหน้า
- ข. กลางย่อหน้า
- ค. ส่วนท้ายย่อหน้า
- ง. ส่วนต้นหรือท้ายย่อหน้า

อ่านเรื่องที่กำหนดให้แล้วตอบคำถามข้อ ๖-๘

ทำไมคนส่วนใหญ่จึงไม่รับประทานน้ำมันมะกอก เพราะเป็นน้ำมันที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และมีราคาที่สูงแพง ดังนั้น จึงไม่คุ้มค่าในการนำมาปรุงอาหาร ขณะเดียวกันการรับประทานน้ำมันถั่วเหลืองนั้นสามารถทำได้ แต่ต้องรับประทานให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสม ไม่มากเกินไป เพราะหากรับประทานในปริมาณที่มากจะทำให้ได้รับกรดไขมันอิ่มตัวอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ร่างกายสร้างการอุดตันให้กับหลอดเลือด ดังนั้น การเลือกรับประทานไขมันจากน้ำมันปลาที่มีโอเมก้า ๓ ซึ่งพบในปลาทะเลและปลาน้ำจืดนั้น น่าจะเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับการเลือกรับประทานกรดไขมันที่ไม่อิ่มตัว แต่ขณะเดียวกัน ก็ต้องรักษากรดไขมันโดยการหลีกเลี่ยงการทอด เพราะการทอดจะทำให้สูญเสียสารอาหารบางตัวไป แต่ควรปรุงอาหารโดยการต้ม นึ่ง หรือปิ้งปลา โดยใช้บรรจุภัณฑ์ห่ออาหารแทนก็จะดี

๖. ร่างกายรับกรดไขมันอิ่มตัวมากเกินไปจะเกิดอะไรขึ้น

- ก. สูญเสียสารอาหารบางตัวไป
- ข. ทำให้เกิดภาวะโรคอ้วน
- ค. ทำให้ร่างกายขาดสารอาหารบางตัวไป
- ง. ร่างกายสร้างการอุดตันให้กับหลอดเลือด

๗. อาหารข้อใด ไม่มี ไขมันอิ่มตัว

- ก. ไก่ผัดขิง
- ข. ปลาทอด
- ค. ปลาหนึ่งมะนาว
- ง. คะน้าหมูกรอบ

๘. ข้อคิดจากเรื่องนี้ตรงกับข้อใด

- ก. ควรเลี่ยงอาหาร ปิ้ง
- ข. ควรเลี่ยงอาหาร ต้ม
- ค. ควรเลี่ยงอาหาร นึ่ง
- ง. ควรเลี่ยงอาหารที่มีกรดไขมันอิ่มตัว

อ่านเรื่องที่กำหนดให้แล้วตอบคำถามข้อ ๙-๑๐

หลายท่านชอบดื่มน้ำเย็นหลังอาหาร แต่ทราบไหมว่า ท่านกำลังเสี่ยงต่อโรคมะเร็ง เพราะน้ำเย็นจะทำให้ไขมันจากอาหารที่เรากินเข้าไปจับตัวกันและทำให้การย่อยช้าลง เมื่อกากไขมันเหล่านั้นทำปฏิกิริยากับกรด จะแตกตัวและถูกดูดซึมโดยลำไส้ กลายเป็นไขมัน ซึ่งส่งผลให้เกิดมะเร็งได้

๙. ผู้เขียนเรื่องนี้ต้องการอะไร

- ก. ต้องการให้สังเกต
- ข. ต้องการตักเตือน
- ค. ระบายความในใจ
- ง. ขู่ให้กลัว

๑๐. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้

- ก. ควรดื่มน้ำร้อนหลังอาหาร
- ข. ไม่ควรดื่มน้ำเย็นหลังอาหาร
- ค. กากไขมันถูกดูดซึม
- ง. ไขมันมาก การย่อยยาก

ใบความรู้ พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ

สาระสำคัญ

การอ่านจับใจความสำคัญ คือ การอ่านที่มุ่งค้นหาสาระของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละเล่มว่าคืออะไร ซึ่งแบ่งออกได้เป็น ๒ ส่วนดังนี้

๑. ส่วนที่เป็นใจความสำคัญ

๒. ส่วนขยายใจความสำคัญหรือส่วนประกอบ เพื่อให้เรื่องชัดเจนยิ่งขึ้น ในกรณีเรื่องที่อ่านมีย่อหน้าเดียวในย่อหน้านั้นจะมีใจความสำคัญอย่างหนึ่ง นอกจากนั้นเป็นส่วนขยายใจความสำคัญ หรือส่วนประกอบ ซึ่งอาจมีหลายประเด็น

ใจความสำคัญ หมายถึง ข้อความที่มีสาระคลุมข้อความอื่นๆ ในย่อหน้าหรือเรื่องนั้นทั้งหมด (ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องได้ง่าย) โดยมีข้อความอื่นๆ เป็นเพียงส่วนขยายใจความสำคัญเท่านั้น ข้อความหนึ่งหรือตอนหนึ่งจะมีใจความสำคัญที่สุดเพียงหนึ่งเดียวนอกนั้นเป็นใจความรอง

พลความ หรือส่วนขยายใจความ หมายถึง ประโยคที่ช่วยขยายเนื้อความของใจความสำคัญเพื่อสนับสนุนหรือแสดงตัวอย่าง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งในแต่ละย่อหน้าอาจมีพลความอยู่หลายๆ ประโยคได้

ใจความสำคัญส่วนมากจะมีลักษณะเป็นประโยค ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในส่วนใดส่วนใดส่วนหนึ่งของย่อหน้าก็ได้ จุดที่พบใจความสำคัญของเรื่อง ในแต่ละย่อหน้ามากที่สุดประโยคที่อยู่ตอนต้นย่อหน้า เพราะผู้เขียนมักบอกประเด็นสำคัญไว้ก่อน แล้วจึงขยายรายละเอียดให้ชัดเจน รองลงมา คือ ประโยคตอนท้ายย่อหน้า โดยผู้เขียนจะบอกรายละเอียด หรือประเด็นย่อยก่อนแล้วจึงสรุปด้วยประโยคที่เป็นประเด็นไว้ภายหลัง สำหรับจุดที่พบใจความสำคัญยากขึ้นก็คือ ประโยคตอนกลางย่อหน้าซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้ความสังเกตและพิจารณาให้ดี ส่วนจุดที่หาใจความสำคัญยากที่สุดคือ ย่อหน้าที่ไม่มีประโยคใจความสำคัญปรากฏชัดเจน อาจมีประโยคหรืออาจอยู่รวมๆ กันในย่อหน้าก็ได้ ซึ่งผู้อ่านจะต้องสรุปออกมาเอง

ส่วนขยายใจความสำคัญ หมายถึง ข้อความต่างๆ ที่อธิบายให้รายละเอียดหรือยกตัวอย่างเพื่อประกอบให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจประเด็นสำคัญมากขึ้น มีวิธีการดังนี้

๑. ขยายโดยอธิบายรายละเอียด
๒. ขยายโดยการใส่คำ
๓. ขยายโดยการยกตัวอย่าง
๔. ขยายโดยการเปรียบเทียบ
๕. ขยายโดยการอ้างหลักฐาน

แนวการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความให้เข้าใจง่ายและรวดเร็วต้องอาศัยแนวทางและพื้นฐานสำคัญ ดังนี้

๑. ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านให้ชัดเจน เช่น อ่านเพื่อหาความรู้ เพื่อความเพลิดเพลินหรือเพื่อบอกเจตนาของผู้เขียน เพราะจะเป็นแนวทางกำหนดการอ่านได้อย่างเหมาะสมและจับใจความหรือหาคำตอบได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

๒. สำรวจส่วนประกอบของหนังสืออย่างคร่าวๆ เช่น ชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ คำชี้แจงการใช้หนังสือ ภาคผนวก ฯลฯ เพราะส่วนประกอบของหนังสือจะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหรือหนังสือที่อ่านได้กว้างขวางและรวดเร็ว

๓. ทำความเข้าใจลักษณะของหนังสือว่ามีรูปแบบประเภทใด เช่น สารคดี ตำรา บทความ ฯลฯ เป็นเรื่องจริง มุ่งให้ความรู้หรือความคิดแก่ผู้อ่านมากกว่าอย่างอื่นมีจุดชี้แนะให้จับใจความได้ง่าย ในขณะที่หนังสือประเภทบันเทิงคดี (Fiction) อย่างเรื่องสั้น นวนิยาย ฯลฯ เป็นเรื่องสมมุติ มีกลวิธีแต่งซับซ้อนจับใจความได้ยาก แต่รูปแบบงานเขียนทุกประเภทต่างก็มีจุดชี้แนะให้จับใจความของเรื่องได้ทั้งสิ้นซึ่งจะช่วยให้มีแนวทางอ่านจับใจความสำคัญได้ง่าย

๔. ใช้ความสามารถทางภาษาในด้านการแปลความหมายของ คำ ประโยค และข้อความต่าง ๆ อย่างถูกต้องรวดเร็ว

๕. ใช้ประสบการณ์หรือภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านมาประกอบ จะทำความเข้าใจและจับใจความที่อ่านได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

การอ่านจับใจความสำคัญ เป็นความเข้าใจเรื่องที่อ่านระดับต้น และเป็นพื้นฐานสำคัญมากสำหรับการอ่านระดับสูงต่อไป เช่น ถ้านักเรียนจับใจความเรื่องที่อ่านไม่ได้ คือไม่รู้เรื่อง ก็คงไม่สามารถอ่านเพื่อวิจารณ์ว่าเรื่องนั้นดี หรือไม่ดีได้เลย

ขั้นตอนของการฝึกอ่านเพื่อจับใจความ

เมื่อจะอ่านหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่ง ผู้อ่านพึงใช้หลักต่อไปนี้พิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการฝึกอ่านเพื่อจับใจความคือ

๑. ผู้อ่านควรเข้าใจเนื้อเรื่องส่วนรวมได้อย่างถูกต้อง ว่าเรื่องทั้งหมดนั้นกล่าวถึงใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ทำไม และอย่างไร ขณะอ่านผู้อ่านควรถามตัวเองไปด้วยตลอดเวลา และควรตอบคำถามเหล่านั้นให้ได้เสียก่อนที่จะอ่านผ่านไปยังส่วนอื่น ๆ

๒. อธิบายได้ว่าข้อความตอนใดเป็นตอนสำคัญมากที่สุด ข้อความตอนใดเป็นส่วนขยาย ตอนใดเป็นส่วนประกอบใจความสำคัญหรือเป็นตัวอย่าง สิ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านจับใจความสำคัญของเรื่องได้รวดเร็วขึ้นก็คือพยายามจับใจความในแต่ละย่อหน้าให้ได้เสียก่อน ย่อหน้านั้นจะมีใจความสำคัญเพียงใจความเดียว ผู้อ่านอาจมีวิธีการสังเกตได้ คือหาประโยคใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าให้ได้เสียก่อน ประโยคใจความสำคัญหรือประโยคหลักนี้ จะเป็นประโยคที่เชื่อมใจความสำคัญของเรื่องในย่อหน้านั้นไว้ทั้งหมด ส่วนอื่นๆ จะเป็นส่วนขยายประโยคใจความสำคัญของประโยคอาจอยู่ที่ต้น กลาง ท้าย หรือข้างต้นกับท้ายย่อหน้าก็ได้ ตลอดจนอาจไม่มีประโยคใจความสำคัญปรากฏให้เห็นแต่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ว่าย่อหน้านั้นกล่าวถึงเรื่องอะไรเป็นสำคัญ

๓. ผู้อ่านสามารถแยกแยะได้ว่า ตอนใดเป็นใจความสำคัญของเนื้อเรื่อง หรือตอนใดเป็นความคิดของผู้เขียนผู้อ่านจะเห็นได้ว่า แท้ที่จริงแล้วการอ่านจับใจความสำคัญ ก็คือการสรุปย่อ หรือรวบยอดเนื้อหาที่เป็นเจตนาสำคัญที่สุดของสารนั่นเอง

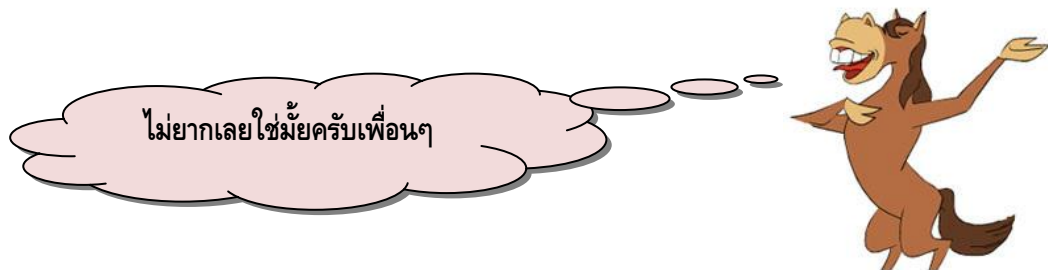

วิธีการ การพิจารณาใจความสำคัญ

พิจารณาใจความสำคัญ

การพิจารณาใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้าจะสังเกตได้จากตำแหน่งของประโยคใจความสำคัญ ซึ่งจะปรากฏดังนี้

๑. ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งต้นของย่อหน้า และมีรายละเอียดวางอยู่ในตำแหน่งถัดไป
๒. ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งท้ายย่อหน้า โดยกล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ อย่างคลุม ๆ ไว้ก่อนในตอนต้น
๓. ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งกลางย่อหน้า มีรายละเอียดอยู่ตอนต้นกับตอนท้าย
๔. ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งต้นและท้ายย่อหน้า มีรายละเอียดอยู่ตรงกลาง

การพิจารณาใจความสำคัญในแต่ละข้อความหรือแต่ละย่อหน้าด้วยการหาประโยคใจความสำคัญซึ่งมีอยู่ ๔ ตำแหน่งดังกล่าว จะช่วยให้สามารถจับใจความสำคัญได้

แบบฝึกหัดที่ ๑
พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามให้ได้ความถูกต้องและชัดเจนที่สุด.

๑.การอ่านจับใจความ คือ.....
.....
.....

๒.ใจความสำคัญของเรื่อง คือ.....
.....
.....

๓.ส่วนขยายใจความสำคัญ หมายถึง.....
.....
.....

๔.แนวทางที่ทำให้การอ่านจับใจความให้บรรลุจุดประสงค์ คือ.....
.....
.....

๕.จงบอกขั้นตอนการอ่านจับใจความ.....
.....
.....

แบบฝึกทักษะที่ ๒
เรื่องน่ารู้

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความที่กำหนดให้ แล้วจับใจความสำคัญโดยตอบคำถามให้ถูกต้อง

๑. ในป่าแถบเอเชียใต้ มีดอกไม้ชนิดหนึ่ง กลีบดอกเต็มไปด้วยน้ำมันหอมระเหย
ที่ติดไฟง่าย เมื่ออากาศร้อนจัด ดอกไม้ชนิดนี้จะลุกเป็นไฟทำให้เกิดไฟไหม้ป่าได้
(จากหนังสือมหัศจรรย์ธรรมชาติ ของ สุภาณี ปิยะสุนทร)

ใคร / อะไร :
ที่ไหน :
อย่างไร :
เพราะอะไร :
ใจความสำคัญคือ :

๒. การอบรมสั่งสอนลูกที่เคร่งครัดมากมายเกินไป ก็อาจเป็นผลร้ายได้เหมือนกัน
เพราะฉะนั้นวิธีเลี้ยงลูกที่ดีก็คือ เดินตามทางสายกลางอย่าให้ตึงหรือหย่อนเกินไป
ควรเปิดโอกาสให้ลูกได้คิด ได้ทดลอง ได้มีประสบการณ์ต่าง ๆ ได้รู้วิธีช่วยตัวเอง
(จากเรื่อง...เหมือน ๆ จะแพ้แต่ไม่แพ้ ของธรรมจักร สร้อยพิบูล)

ใคร / อะไร :
ที่ไหน :
อย่างไร :
เพราะอะไร :
ใจความสำคัญคือ :

๓. กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมได้จัดสรรงบประมาณ ๑๐ ล้านบาท จัดทำสื่อทางโทรทัศน์และวิทยุใน“โครงการเพื่อลมหายใจของเรา” เป็นสื่อรณรงค์แก้ปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง เช่น เรื่องควันพิษจากมอเตอร์ไซด์ ควันดำจากยานพาหนะ ฝุ่นจากรถบรรทุก เสียงดังจากเรือหางยาว
(จากหนังสือไดโนเสาร์ เดือนกันยายน ๒๕๓๙)

ใคร / อะไร :
ทำอะไร :
ที่ไหน :
ผลเป็นอย่างไร :
เพราะอะไร :
เพื่ออะไร :
ใจความสำคัญคือ :

๔. หนูกับแมวเป็นศัตรูกันหวังจะครอบครองความเป็นใหญ่เหนือทุ่งนาจนกระทั่งวันหนึ่งทั้งสองต่างตกลงใจที่จะใช้ดาบเข้าประหัตประหารกัน ขณะที่มันทั้งสองกำลังทำการต่อสู้กันอย่างดุเดือดนั่นเอง นกเหยี่ยวที่บินผ่านทางมาพบเข้าก็บินโฉบเอาร่างของทั้งสองไปกินในที่สุดสัตว์ทั้งสองก็จบชีวิตลงเพราะความเขลาโดยแท้
(เหยี่ยวกับหนูนาของสุคนธ์ แคนสแต หรือ ๑๐๐ นิทานอีสป)

ใคร / อะไร :
ทำอะไร :
ที่ไหน :
เพื่ออะไร :
ใจความสำคัญคือ :

แบบฝึกทักษะที่ ๓
สาระน่าอ่าน

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดให้ต่อไปนี้
อ่านเรื่องในแต่ละกรอบแล้วสรุปใจความสำคัญของข้อความให้ถูกต้อง

ใจความสำคัญ

๑. อบเชยเปลือกไม้สีน้ำตาลนิยมนำใส่ใน
แกงมัสมั่นและอาหารประเภทต้มหรือ
ตุ๋นเนื้อสัตว์ต่าง ๆ เพื่อลดกลิ่นคาว

๒. ดอกจันทร์เทศเยื่อบาง ๆ ที่หุ้มเมล็ดเรียกว่า
“รก” กลิ่นหอมฉุน ใช้ปรุงอาหารและทำยาไทย
สรรพคุณบำรุงโลหิต บำรุงธาตุ ขับลม

ใจความสำคัญ

๓. มีงานวิจัยพบว่าความเสี่ยงของการเกิดโรคมะเร็งปาก
มดลูกลดลงได้ถึง ๓๐ % จากการเดินทางหรือทำงานบ้าน
ได้ดีพอ ๆ กับการออกกำลังกายอย่างตั้งใจ

ใจความสำคัญ

.....
.....

แบบทดสอบหลังเรียน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
โดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

๑. ใจความสำคัญมีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. ข้อความที่เป็นแกนของเรื่อง
- ข. ข้อความที่มีรายละเอียดของเรื่อง
- ค. ข้อความที่ขยายความให้เข้าใจเรื่อง
- ง. ข้อความที่ขึ้นต้นย่อหน้าแรกของเรื่อง

๒. ข้อใดเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการอ่านเพื่อสรุปความ

- ก. อ่านโดยละเอียด
- ข. อ่านเรื่องโดยตลอด
- ค. เรียบเรียงใจความสำคัญ
- ง. ทดสอบความรู้ความเข้าใจ

๓. ข้อความที่เป็นแกนของเรื่อง มีลักษณะอย่างไร

- ก. ข้อความที่มีรายละเอียดของเรื่อง
- ข. ข้อความสรุปในตอนท้ายของเรื่อง
- ค. ข้อความที่มีใจความสำคัญของเรื่อง
- ง. ข้อความที่เป็นใจความตอนกลางของเรื่อง

๔. เหตุใดจึงต้องทบทวนความรู้ความเข้าใจเรื่อง ก่อนสรุปใจความสำคัญ

- ก. เพื่อให้ได้รายละเอียดมากขึ้น
- ข. เพื่อให้เล่าเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบได้
- ค. เพื่อชี้แจงรายละเอียดของเรื่องได้
- ง. เพื่อให้มีความถูกต้องและครบถ้วน

๕. โดยทั่วไปที่พบมากที่สุดประโยคใจความสำคัญจะอยู่ส่วนใดของหน้า

- ก. ต้นย่อหน้า
- ข. กลางย่อหน้า
- ค. ส่วนท้ายย่อหน้า
- ง. ส่วนต้นหรือท้ายย่อหน้า

อ่านเรื่องที่กำหนดให้แล้วตอบคำถามข้อ ๖-๘

ทำไมคนส่วนใหญ่จึงไม่รับประทานน้ำมันมะกอก เพราะเป็นน้ำมันที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และมีราคาที่สูงแพง ดังนั้น จึงไม่คุ้มค่าในการนำมาปรุงอาหาร ขณะเดียวกันการรับประทานน้ำมันถั่วเหลืองนั้นสามารถทำได้ แต่ต้องรับประทานให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสม ไม่มากเกินไป เพราะหากรับประทานในปริมาณที่มากจะทำให้ได้รับกรดไขมันอิ่มตัวอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ร่างกายสร้างการอุดตันให้กับหลอดเลือด ดังนั้น การเลือกรับประทานไขมันจากน้ำมันปลาที่มีโอเมกา ๓ ซึ่งพบในปลาทะเลและปลาน้ำจืดนั้น น่าจะเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับการเลือกรับประทานกรดไขมันที่ไม่อิ่มตัว แต่ขณะเดียวกัน ก็ต้องรักษากรดไขมันโดยการหลีกเลี่ยงการทอด เพราะการทอดจะทำให้สูญเสียสารอาหารบางตัวไป แต่ควรปรุงอาหารโดยการต้ม นึ่ง หรือปิ้งปลา โดยใช้บรรจุภัณฑ์ห่ออาหารแทนก็จะดี

๖. ร่างกายรับกรดไขมันอิ่มตัวมากเกินไปจะเกิดอะไรขึ้น

- ก. สูญเสียสารอาหารบางตัวไป
- ข. ทำให้เกิดภาวะโรคอ้วน
- ค. ทำให้ร่างกายขาดสารอาหารบางตัวไป
- ง. ร่างกายสร้างการอุดตันให้กับหลอดเลือด

๗. อาหารข้อใด ไม่มี ไขมันอิ่มตัว

- ก. ไข่ผัดขิง
- ข. ปลาทอด
- ค. ปลาหนึ่งมะนาว
- ง. คะน้าหมูกรอบ

๘. ข้อคิดจากเรื่องนี้ตรงกับข้อใด

- ก. ควรเลี่ยงอาหาร ปิ้ง
- ข. ควรเลี่ยงอาหาร ต้ม
- ค. ควรเลี่ยงอาหาร นึ่ง
- ง. ควรเลี่ยงอาหารที่มีกรดไขมันอิ่มตัว

อ่านเรื่องที่กำหนดให้แล้วตอบคำถามข้อ ๙-๑๐

หลายท่านชอบดื่มน้ำเย็นหลังอาหาร แต่ทราบไหมว่า ท่านกำลังเสี่ยงต่อโรคมะเร็ง เพราะน้ำเย็นจะทำให้ไขมันจากอาหารที่เรากินเข้าไปจับตัวกันและทำให้การย่อยช้าลง เมื่อกากไขมันเหล่านั้นทำปฏิกิริยากับกรด จะแตกตัวและถูกดูดซึมโดยลำไส้ กลายเป็นไขมัน ซึ่งส่งผลให้เกิดมะเร็งได้

๙. ผู้เขียนเรื่องนี้ต้องการอะไร

- ก. ต้องการให้สังเกต
- ข. ต้องการตักเตือน
- ค. ระบายความในใจ
- ง. ชูให้กลัว

๑๐. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้

- ก. ควรดื่มน้ำร้อนหลังอาหาร
- ข. ไม่ควรดื่มน้ำเย็นหลังอาหาร
- ค. กากไขมันถูกดูดซึม
- ง. ไขมันมาก การย่อยยาก

ภาคผนวก

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน

การอ่านจับใจความสำคัญ

เรื่อง พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ

คำชี้แจง

จงเลือกและใส่เครื่องหมายกากบาท (X) ในข้อที่ถูกที่สุด

ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑				
๒				
๓				
๔				
๕				
๖				
๗				
๘				
๙				
๑๐				

โชคดีนะจ๊ะ

กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน

การอ่านจับใจความสำคัญ

เรื่อง พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ

คำชี้แจง

จงเลือกและใส่เครื่องหมายกากบาท (X) ในข้อที่ถูกที่สุด

ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑				
๒				
๓				
๔				
๕				
๖				
๗				
๘				
๙				
๑๐				

โชคดีนะจ๊ะ

เฉลยแบบทดสอบ
ก่อนเรียน - หลังเรียน
แบบฝึกทักษะเล่มที่ ๒
พื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญ

ก่อนเรียน				
ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑	X			
๒			X	
๓		X		
๔				X
๕	X			
๖			X	
๗	X			
๘			X	
๙	X			
๑๐	X			

หลังเรียน				
ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑	X			
๒			X	
๓		X		
๔				X
๕	X			
๖			X	
๗	X			
๘			X	
๙	X			
๑๐	X			

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๑

๑. การอ่านจับใจความ คือ การอ่านที่มุ่งค้นหาสาระของเรื่องหรือทำความเข้าใจเนื้อเรื่องหรือข้อความที่อ่าน สามารถจับใจความสาระสำคัญที่เป็นส่วนใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญของเรื่องได้

๒. ใจความสำคัญของเรื่อง คือ ประเด็นสำคัญที่ต้องการจะกล่าวถึง บางครั้งผู้เขียนไม่ได้เขียนไว้อย่างชัดเจน ผู้อ่านต้องหาใจความสำคัญในเรื่องที่อ่านด้วยการตั้งคำถามว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร และเกิดผลอย่างไร

๓. ส่วนขยายใจความสำคัญ หมายถึง ข้อความต่างๆ ที่อธิบายให้รายละเอียด หรือยกตัวอย่างเพื่อประกอบให้ผู้ผู้อ่านสามารถเข้าใจประเด็นสำคัญมากขึ้น

๔. แนวทางที่ทำให้การอ่านจับใจความให้บรรลุจุดประสงค์คือ

๑. ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านให้ชัดเจน

๒. สำรวจส่วนประกอบของหนังสืออย่างคร่าวๆ เช่น ชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ คำชี้แจง

๓. ทำความเข้าใจลักษณะของหนังสือว่าเป็นประเภทใด ซึ่งจะช่วยให้มีแนวทางอ่านจับใจความสำคัญได้ง่าย

๔. ใช้ความสามารถทางภาษาในด้านการแปลความหมายของคำ ประโยค และข้อความต่างๆ อย่างถูกต้องรวดเร็ว

๕. ใช้ประสบการณ์หรือภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

๕. ขั้นตอนการอ่านจับใจความ

๑. ผู้อ่านควรเข้าใจเนื้อเรื่องส่วนรวมได้อย่างถูกต้อง ว่าเรื่องทั้งหมดนั้นกล่าวถึงใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ทำไม และอย่างไร

๒. อธิบายได้ว่าข้อความตอนใดเป็นตอนสำคัญมากที่สุด ข้อความตอนใดเป็นส่วนขยายตอนใดเป็นส่วนประกอบ

๓. ผู้อ่านสามารถแยกแยะได้ว่า ตอนใดเป็นใจความสำคัญของเนื้อเรื่อง หรือตอนใดเป็นความคิดของผู้เขียน

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๒

ข้อที่ ๑

๑. ใคร / อะไร : ดอกไม้ชนิดหนึ่ง
๒. ที่ไหน: ในป่าแถบเอเชียใต้
๓. อย่างไร: เมื่ออากาศร้อนจะลุกเป็นไฟเกิดไฟไหม้ป่า
๔. เพราะอะไร: กลีบดอกมีน้ำมันหอมระเหยที่ติดไฟง่าย
๕. ใจความสำคัญ: ดอกไม้ชนิดหนึ่งในป่าแถบเอเชียใต้ กลีบดอกมีน้ำมันหอมระเหยที่ติดไฟง่าย เมื่ออากาศร้อน จะลุกเป็นไฟไหม้ป่าได้

ข้อที่ ๒

๑. ใคร / อะไร : การเลี้ยงลูก
๒. ทำไม: อย่าให้ตั้งหรือหย่อนจนเกินไป
๓. อย่างไร: วิธีที่ดีคือ เดินตามทางสายกลาง ควรเปิดโอกาสให้ลูก
๔. เพราะอะไร: อาจเป็นผลร้าย
๕. ใจความสำคัญ: การเลี้ยงลูกอย่าให้ตั้งหรือหย่อนจนเกินไปอาจเป็นผลร้ายได้วิธีที่ดีคือ เดินตามทางสายกลาง ควรเปิดโอกาสให้ลูกได้ใช้ความคิด ได้รู้วิธีช่วยเหลือตัวเอง

ข้อที่ ๓

๑. ใคร / อะไร : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๒. ทำอะไร : จัดทำสื่อทางโทรทัศน์และวิทยุใน “โครงการเพื่อลมหายใจของเรา”
๓. เพื่ออะไร : เพื่อรณรงค์แก้ปัญหาหมอกพิษทางอากาศและเสียง
๔. ใจความสำคัญ : กรมควบคุมมลพิษกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมจัดทำสื่อทางโทรทัศน์ “โครงการเพื่อลมหายใจของเรา” เพื่อรณรงค์แก้ปัญหาหมอกพิษทางอากาศและเสียง

ข้อที่ ๔

๑. ใคร / อะไร : กบกับหนูนา
๒. ทำอะไร : ต่อสู้กันโดยใช้ดาบ
๓. ที่ไหน : เหนือทุ่งนา
๔. ผลเป็นอย่างไร : นกเหยี่ยวบินมาโฉบเอาสัตว์ทั้งสองไปกิน
๕. เพราะอะไร : ความโง่เขลา
๖. เพื่ออะไร : ครอบครองความเป็นใหญ่
๗. ใจความสำคัญ : กบกับหนูนาต่อสู้กันโดยใช้ดาบเพื่อครอบครองความเป็นใหญ่เหนือทุ่งนา เพราะความโง่เขลา จึงถูกนกเหยี่ยวมาโฉบเอาไปกิน

แนวคำตอบ
แบบฝึกทักษะที่ ๓

แนวตอบ ๑. อบเชยเป็นเครื่องเทศที่ช่วยลบกลิ่นคาว

แนวตอบ ๒. ดอกจันทร์เทศใช้ปรุงอาหารและมีสรรพคุณทางยา

แนวตอบ ๓. การเดินทางหรือทำงานบ้านมีผลเท่ากับการออกกำลังกายอย่างตั้งใจ

บรรณานุกรม

นาคดล จันทรเพ็ญ. **การใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์การพิมพ์, 2534.

ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช 2545.

แววมยุรา เหมือนนิล. **การอ่านจับใจความพิมพ์ครั้งที่ ๒**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น 2541.

สุนันทา สุนทรประเสริฐ **การสร้างแบบฝึกประกอบการเรียนการสอน** กรุงเทพฯ : ชมรมพัฒนา
ความรู้ด้านกฎหมาย 2544.

สุนัย ทองภิญญชัย **รายงานผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฝึกทักษะการอ่าน
การเขียน กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนรักษามาดราตวัสะกค
ม.ป.ท., 2552. (สำเนา)**

<http://www.thaigoodview.com/node/37905>